

Mediatiedote: **Julkaisuvapaa pe 22.3.2024 klo 10**

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen Kuopio jatkoi kasvuaan taloushaasteiden keskellä

Kuopion kaupungin tilinpäätös muodostui 2,3 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Vuoden 2023 alkuperäinen talousarvio laadittiin kuitenkin 3,2 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Kuopion asukasluku kasvoi 1417 henkilöllä, ja kaupungin väkiluku oli 124 011 vuoden 2023 lopussa. Tulevaisuuden talousnäkymät ovat haastavat, minkä vuoksi kaupunki käynnisti talouden tasapainottamisen ohjelmatyön.

Hyvinvointialueiden synty muutti toimintaympäristöä – valtionosuudet eriarvoistavat

Hyvinvointialueille siirtyneen rahoituksen vuoksi Kuopion kaupungin verotulot ja valtionosuudet muuttuivat olennaisesti. Kaikkien kuntien veroprosenttia laskettiin 12,64 prosenttiyksiköllä, ja Kuopion vuoden 2023 kunnallisveroprosentti oli 8,11 %. Lisäksi kuntien yhteisöverotuottoa pienennettiin noin kolmanneksella.

Valtionosuuksissa tapahtui vielä merkittävämpi muutos, kun ne vähenivät noin kuudesosaan aikaisemmasta. Kuopion saamissa valtionosuuksissa näkyy selkeästi nykyisen järjestelmän kuntia eriarvoiseen asemaan asettava laskentamalli. Vuoden 2023 verorahoituksen määrä, eli verotulot ja valtionosuudet yhteensä, oli 348 miljoonaa euroa ja se pieneni vuodesta 2022 yhteensä peräti 446 miljoonalla eurolla.

- Olennaista siirtyvien palvelujen osalta oli, että kaupungin omaisuudessa ei tapahtunut yhtä vaikuttavia muutoksia, eikä siirrolla juurikaan ollut vaikutusta investointihankkeisiin tai kaupungin velkaantumiseen. Jatkossa hyvinvointialueen päätöksenteko palveluverkostosta tulee vääjäämättä vaikuttamaan esimerkiksi kaupungin tilaomaisuuteen. Uudistuksen myötä kaupungin tehtävissä korostuvat sivistyksen ja elinvoiman tehtävät, kaupunginjohtaja **Soile Lahti** kuvailee Kuopion muuttunutta toimintaympäristöä.

Investointien taso jatkui korkeana, asuntorakentamisessa ja työllisyysasteessa hiipumisen merkkejä

Vuonna 2023 kaupungin nettoinvestoinnit olivat 81,1 miljoonaa euroa. Suurimmat investointikohteet olivat Savilahden Luola, syyslukukauden alussa käyttöön otettu Riistaveden yhtenäiskoulu, Hiltulanlahden alueen kolmannen vaiheen rakentaminen ja Sinikellon päiväkodin rakentamisen aloitus Puijonlaaksoon.

Uusia asuntoja valmistui 1198, joka on 16 % vähemmän kuin edellisvuonna. Uusista asunnoista mittava määrä, 48 %, valmistui Kuopion keskustaan. Suuren lisäyksen saivat myös Puijonlaakso ja Mölymäki. Tuleviin vuosiin katsoessa asuntorakentamisen näkymä on heikompi, sillä rakennuslupia myönnettiin nyt 45 % edellisvuotta vähemmän.

Kuopion työttömyysaste vuoden 2023 lopussa oli 11,8 %. Työttömyys kasvoi edellisvuodesta lähes 900 henkilöllä eli 1,3 prosenttiyksikköä. Vertailukaupunkien joukossa Kuopion työttömyysaste oli kuitenkin maan pienimpiä.

Poimintoja palveluista: ennätysisiä, haasteita ja energiansäästöä

Liikunta ja kulttuuri sekä muu harrastaminen kiinnostivat kuopiolaisia. Kuopion kaupungin liikuntapaikoissa mitattiin 1 582 922 käyntikertaa, ja alle 20-vuotiaiden lasten ja nuorten Liikkis-ranneketta käytettiin 119 319 kertaa.

Museoissa vuosi oli ennätysellisen vilkas. Kuopion museon, Kuopion taidemuseon sekä Kuopion korttelimuseon näyttelyihin tutustui yhteensä yli 129 000 asiakasta, ja aiemmat käyntiennätykset rikottiin sekä Taidemuseossa että Kuopion museossa. Nuoriso löysi tiensä museoihin etenkin Taidemuseon Kannun henki -näyttelyssä. Myös Kansalaisopiston kurssit kiinnostivat, sillä opiskelijamäärätavoite ylitettiin ja kurssitulot kasvoivat edellisestä vuodesta.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa Ukrainan sodan vaikutukset näkyivät edelleen. Varhaiskasvatukseen sijoitettiin ukrainalaisia lapsia ja esiopetusikäisille järjestettiin valmistavaa opetusta. Haasteita kasvun ja oppimisen palveluihin koko kaupungin alueella toi opettajien ja erityisopettajien rekrytoinnin hankaluus. Uusista tiloista Riistaveden monitoimijatalo otettiin käyttöön ja Alavan päiväkotia avattiin.

Joukkoliikenteen matkustajamäärä vuonna 2023 oli 8,4 miljoonaa, ja matkamäärä kasvoi miljoonalla vuoteen 2022 verrattuna. Energiansäästön teema näkyi edelleen Kuopion kaupunkikonsernissa, kun sähköä ja lämpöä säästettiin talvikaudella noin 10,6 miljoonaa kWh (1 milj. €).

Tilinpäätöksen keskeisiä tunnuslukuja

Kaupungin luvut sisältävät kaupungin ja Tilapalvelut. Konserni sisältää edellä mainittujen lisäksi kaupungin omistamat konserniyhteisöt ja –yhteisöosuudet. Vuoden 2023 alusta toimintansa aloittaneet hyvinvointialueet aiheuttivat merkittävän muutoksen kuntien rahoitukseen, henkilöstömäärään ja konsernirakenteeseen, mikä näyttäytyy taulukossa poikkeuksellisina muutoksina.

	2021	2022	2023	Muutos 22/23
Vuosikate M€	61,1	44,5	56,7	+26 %
Vuosikate %-poistoista	125 %	91 %	104 %	
Vuosikate €/asukas	503	363	457	+94
Verotulot M€	524,2	549,6	308,1	-253,5
Nettoinvestoinnit M€	64,3	91,4	81,1	
Investointien tulorahoitus %	77 %	43 %	62 %	
Yli-/alijäämä M€	12,5	-4,3	2,3	+ 6,6
Lainakanta €/asukas	4277	4341	4374	+ 33
Henkilötyövuodet	6294	6342	3456	vertailukelpoinen muutos + 150 htv
Asukasmäärä	121 543	122 594	124 011	+1417
Konsernin lainakanta €/asukas	9284	9887	7451	-2436
Konsernin lainat ja vuokravastuut €/asukas	10409	11487	8749	-2738

Kaupunkikonsernin, joka sisältää kaupungin ja taseyksiköiden lisäksi kaupungin omistamat konserniyhteisöt, kuntayhtymä- ja muut yhteisöosuudet, vuoden 2023 ylijäämä oli 30,6 miljoonaa euroa. Konsernitase oli 1,8 miljardia euroa. Tase pieneni hyvinvointialueuudistuksessa noin 400 miljoonaa euroa.

Kuopion tulevaisuuden kasvua vahvistetaan talouden tasapainotuksen kautta – uudistuminen on ehto

Kuopion kaupungin talouden näkymä tulevaan on haasteellinen ja edellyttää sopeutustoimia ja toiminnan tehostamista. Vuoden 2024 talousarviota valmisteltaessa kävi selväksi, että Kuopion kaupungin nykyinen menojen kasvuvauhti sekä raskas investointitaso ylittävät jatkuvasti odotettavissa olevan verotulojen ja valtionosuuksien vuosittaisen kehityksen. Tämän vuoksi kaupunginhallitus päätti käynnistää talouden tasapainotusohjelman valmistelun.

-Taloutta tasapainottavien toimenpiteiden tavoitteena on turvata kaupungin talouden vakaa kehitys, jotta kaupunki voi jatkossakin järjestää asukkaille laadukkaita palveluja ja lisätä Kuopion elinvoimaisuutta, Lahti luonnehtii talouden tasapainotusohjelman päämääriä.

Tasapainotusohjelman toimenpidelinjaukset valmistuvat kevään aikana. Toimenpiteiden tueksi kaupungin henkilöstöltä ja asukkailta pyydettiin helmi-maaliskuussa mielipiteitä sekä uusia ajatuksia talouden tasapainotuksen keinovalikoimaan. Vastauksia kyselyyn kertyi yhteensä 3244 kappaletta. [Tuloksista tiedotettiin aiemmin.](#)

-Taloudellinen tilanne on haastava ja sen ratkaisemiseksi on keskusteltava avoimesti myös siitä, että kaupungin palvelut eivät välttämättä jatkossa ole samanlaisia kuin nyt. Uudistuminen on elinehto, jotta samalla voidaan varmistaa kaupungin kasvu myös tulevaisuudessa. Koska kokonaisuus on hyvin moniulotteinen, halusimme kysyä näkökulmia uudistamiseen myös asukkailta ja henkilöstöltä, kaupunginjohtaja Lahti kertoo.

Yhden väistämättömän muutoksen kuntien toimintaan tuo TE-uudistus, joka tarjoaa Kuopiollekin yhä suurempaa roolia elinvoiman vahvistamisessa ja työnhakijoiden nopeammassa työllistymisessä. Kuopion työllisyysalue aloittaa toimintansa vuoden 2025 alusta. Elinvoiman kehittämisen ja palvelujen järjestämisen toimintaympäristöä muovaa jatkossa myös valtion rahoitus kunnille.

- Suuri huolemme on, että kuntien valtionosuuksien leikkaukset toteutuvat. Tällöin vaikutukset osuisivat väijäämättä lapsiin ja nuoriin, koska opetus ja varhaiskasvatus ovat meidän suurimmat palvelukokonaisuutemme. Valtion budjettivalmistelussa tämä tulisi tiedostaa ja ottaa huomioon.

Lisätietoja:

kaupunginjohtaja Soile Lahti, 044 718 2791

Talousjohtaja Marja-Leena Martikainen, 044 718 2153